

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.14, april 2019

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tilsyn ved ph.d. Sebastian Olden-Jørgensen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

*Kirke-Sange til Kronings-Dagen den 28de
Juni 1840,
Vise om Kong Christian den Ottendes og
Dronning Caroline Amalies Kroning og
Salvning paa Frederiksborg Anden Søndag
efter Trinitatis 1840
og
Sange for Vennelaget i Danske Samfund
paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840*

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Kirke-Sange til Kronings-Dagen
  - 2.1 Genre
  - 2.2 Vartov
  - 2.3 Til Kronen Kald saa mangefold
    - 2.3.1 Form og melodi
    - 2.3.2 Indhold
  - 2.4 Guds Godhed vil vi prise
    - 2.4.1 Form og melodi
    - 2.4.2 Indhold
- 3 Vise om Kong Christian den Ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning
  - 3.1 Genre
  - 3.2 Indhold

- 3.3 Form og melodi
- 4 Danske Samfund
- 5 Sange for Vennelaget i Danske Samfund
  - 5.1 Kongens Skaal
    - 5.1.1 Melodi
  - 5.2 Dronningens Skaal
    - 5.2.1 Melodi
  - 5.3 Holger Danskes Skaal
    - 5.3.1 Melodi
- 6 Efterliv
- 7 Anvendt litteratur
- 8 Anvendt webside

1 Anledning

Den 28. juni 1840 blev prins Christian Frederik salvet på Frederiksborg Slot uden for Hillerød under navnet Christian 8. sammen med sin hustru, Caroline Amalie af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg. Salvingen fandt sted over et halvt år efter, at den foregående konge, Frederik 6., var død. Selv om Grundtvig kalder ceremonien for en kroning, var den konstitutionsmæssigt blot en salving. *Kongelovens* bestemmelser om arvefølge sikrede automatisk, at den nye konge blev konge ved den forriges død. Aviser og andre brugte dog begge betegnelser i flæng. Det var den sidste kongesalving, der fandt sted i Danmark, og Christian 8. var den sidste danske regent, der ved den lejlighed blev set offentligt med krone på. På dette tidspunkt var salvingen blevet til en politisk ceremoni, der kun delvist stod i forbindelse med en samtidig opfattelse af, hvad magt og magtens berettigelse var, herunder kongens egen. Nyt var det imidlertid, "at åndslivet, videnskaben og kunsten var inviteret med" (Bjørn 1994, s. 96). Hele ceremonien var minutiøst orkestreret; salmedigteren Caspar Johannes Boye havde fået i opdrag at skrive salmer til højtideligheden, hvortil C.E.F. Weyse skulle levere musikken (Møller 2012, s. 178 f.). Til taflet havde Adam Oehlenschläger skrevet en kantate, der blev sat i musik af Johannes Frederik Frølich (Møller 2012, s. 191). Grundtvig var ikke blevet spurgt.

Ikke desto mindre skrev Grundtvig i anledning af salvingen og det sølvbryllup, som kongeparret havde fejret måneden forinden, flere sange, viser og taler med forskelligt publikum for øje. Denne indledning omhandler seks digte eller sange: dels de kirkelige *Kirke-Sange til Kronings-Dagen* og *Vise om Kong Christian den Ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning og Salvning*, dels de tre skålsange, som udkom under titlen *Sange for Vennelaget i Danske Samfund paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840*. Grundtvig var ikke med ved festlighederne i Frederiksborg, men holdt både højmesse og aftensang i Vartov på selve dagen (Eller 1983, s. 13; Grundtvig 2003, bind 4, s. 154). I sin højmesseprædiken kom han naturligvis ind på salvingen og dens betydning for Danmark (Grundtvig 2003, bind 1, s. 393-404).

De tre første sange demonstrerer Grundtvigs evne til at vælge melodier, der harmonerer med sangenes tiltænkte fremførelse og forskellige publikum. I de sidste tre indfletter Grundtvig diskret politiske holdninger og fremtidshåb i festlige rammer.

2 Kirke-Sange til Kronings-Dagen

2.1 Genre

Kirkesangene var bestemt til at synges af menigheden i kirken i Vartov på selve salvingsdagen, henholdsvis før og efter prædikenen. Genremæssigt gør Grundtvig ret i ikke at kalde digtene salmer, men netop kirkesange, idet deres konfessionelle eller forkyndende indhold er meget nedtonet. Til gengæld deler begge sange temaer med de salmer, der har afgivet melodi til dem.

2.2 Vartov

Efter flere forgæves samtaler med biskop Jakob Peter Mynster om et embede var Grundtvig ved Frederik 6.s indgriben blevet præst ved Vartov Kirke i København. Grundtvig var blevet indsat 9. juni 1839, og holdt samme dag sin tiltrædelsesprædiken. Embedet ved Vartov kirke var ikke særligt prestigefyldt, idet Vartov fungerede som en slags asyl eller plejehjem for gamle, syge og fattige. Ebbe Kløvedal Reich taler ligefrem om “de gamle koner i Vartov” (Reich 1972, s. 256). Grundtvig formåede dog hurtigt at tiltrække en stor menighed udefra og beholdt embedet frem til sin død i 1872. Det skulle blive til menigheden her, at han skrev en stor del af sine salmer.

2.3 Til Kronen Kald saa mangefold

2.3.1 Form og melodi

Denne sang skulle synges til samme melodi som den kendte salme “Af højheden oprundet er” ([DDS 106](#)). Både melodi og den oprindelige tyske tekst var skrevet af Philipp Nicolai i 1599, og teksten blev oversat af Hans Christensen Sthen o. 1600. Formen til denne 11-linjede strofe er både metrisk og syntaktisk svær. Grundtvig reducerer – ligesom nutidens salmebog – de 11 linjer til 10 ved at lade vers 8-9 udgøre et enkeltvers med indrim. Strofernes første del, vers 1-6, er opbygget af jamber og vers 7-11 af trokæer. Samtidig er verslinjerne af meget uens længde. Rimskemaet er aabccbdeeff. Versemålet lægger i øvrigt ved vers 8-9 op til at alternere trokæerne med spondæer. Det rimløse syvendvers (d i rimskemaet) tiltrækker sig opmærksomhed netop ved sin mangel på rimmakker, og her finder vi indimellem syntagmer, der kondenserer de enkelte strofes indhold, fx: “Guds Søn, vor Drot” (strofe 1) eller “Danmarks Løvsal” (strofe 5).

2.3.2 Indhold

Sangen fremhæver, at kongen er konge af Guds nåde (de første fem strofer), og udtrykker det ønske, at han vil regere “vor Gud til Velbehag” (strofe 3). Samtidig betones, at kongen er en del af den gamle kongeslægt med ubrudt tronfølge (strofe 3 og 5). Eftersom “Af højheden oprundet er” er en salme, der bruges i forbindelse med Jesu fødsel, og som knytter Jesus til Jakobs stamme, bliver afstamningstemaet så at sige dobbelt. Det samme gælder kongetemaet, der også findes i begge. Versemålets næsten spondæiske kortlinjer udnyttes effektivt til prægnante opremsninger af

dyder eller udyder: “Hovmod, Falskhed” (strofe 2), “Guds frygt, Viisdom” (strofe 3) eller bruges til at ophobe værdiladede adjektiver: “Oplyst, glandsfuld” (strofe 4), “Kostbar, soelklar” (strofe 6).

2.4 Guds Godhed vil vi prise

2.4.1 Form og melodi

Også her har Grundtvig skrevet sangen til en kendt salmemelodi fra 1500-tallet. Det drejer sig om melodien til Rasmus Katholms oversættelse fra 1575 af Paul Ebers tyske “Helft mir Gottes Güte preisen” med den af Grundtvig genbrugte førstelinje “Guds godhed vil vi prise” (se [DDS 716](#)). Den er metrisk langt mere simpel end den foregående, idet den består af ottelinjede trefodsjamber med krydsrim i første strofehalvdel og klamrerim i anden halvdel. Der er mandlige og kvindelige rim i begge afdelinger og rimfølgen ababcdc.

2.4.2 Indhold

Den oprindelige salme bruges ofte som en nytårssalme. I Grundtvigs tekst spiller dette ind, når han understreger, at Danmark nu vil gå ind i en ny tid, se fx slutlinjerne, “I Jesu Navn oprinde / Et lifligt Gylden-Aar”.

Hvor første sang var en påkaldelse til Gud om at gøre kongegerningen så nåderig som muligt, betoner denne sang menighedens medvirken i form af lovprisning af Gud og konge, understreget af “vi” og “vor” i strofe 1 og 2. At Guds velsignelse af kongeparret også vil komme resten af danskerne til gode, er udtrykt ved billedet af kvægende regn og dug over Danmark (strofe 2).

3 Vise om Kong Christian den Ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning

3.1 Genre

Titelbladet henviser til anden søndag efter Trinitatis, som i 1840 netop faldt den 28. juni (se fx Bauer 1964, s. 69, tavle 29), men digtet er langt fra traditionelt kirkeligt. I modsætning til sangene til menigheden i Vartov, der ved melodivalget alluderede til kendte salmer, er visen her mere folkelig, faktisk folkeviseagtig. Alligevel forbinder Grundtvig visen med en dag i kirkeåret, måske for at understrege, at en salving er en kirkelig handling. Grundtvig anvender selv genrebetegnelsen ‘vise’, hvilket stemmer godt overens med både form og indhold. Det er uklart, hvilket formål og publikum Grundtvig har haft med udgivelsen. I hans genoptryk, *Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups og Kronings-Aaret 1840*, optræder visen i en verdslig afdeling med overskriften “Kronings-Viser (i et Vennelag.)” (Grundtvig 1840a, s. 69).

3.2 Indhold

Visens første fem strofer kredser om slottet og dets kirke, og først i sjette strofe udløses navnet: Frederiksborg, hvor salvingen foregik.

Sproget spiller på folkevisestilen med udtryk som “Blommer” for blomster (strofe 2),

“fuldmange” (strofe 3) og “Baade” i betydningen ‘nytte, gavn’ (strofe 7). Som visen er fast forankret i sted, er den det også i tid. Salvingen fandt sted i slutningen af maj, så både sommervind og kærminde i strofe 12 er med til at give en årstidsfølelse.

Visen betoner samhørigheden mellem folket og kongen (strofe 7 og 10). Den historiske dimension er vigtig i strofe 9, der nævner de to konger, som folket formentlig kendte bedst: Christian 4., der var bygherre på Frederiksborg, i hvis slotskirke salvingen foregik. Herpå følger den nyligt afdøde Frederik 6., der ganske vist havde været konge siden 1808, men allerede i 1784 som kronprinsregent havde overtaget den egentlige statsledelse og fx var med til at gennemføre stavnsbåndets løsning (strofe 9). Størsteparten af Danmarks befolkning havde med andre ord aldrig kendt anden regent end ham. Grundtvigs syn på enevælden som institution udtrykkes ved, at regenten er “Kongen af Guds Naade” (strofe 7).

Endelig fremhæves det danske sprog, som dels kan bruges til at lovsynge kongeparret, dels har en funktion som det organ, der bevarer mindet om parrets bedrifter (strofe 13-14). I visen bliver de syngende en del af lovprisningen.

3.3 Form og melodi

I modsætning til de to Vartov-sange skal denne synges til en kendt folkelig melodi, “Der stander et Slot i Østerrig” (se fx Nyerup 1821, bind 2, s. IV). Dertil kommer, at indholdet er forholdsvis verdsligt. Den simple firlinjede strofeform med krydsrimende fire- og trefodsjambe brugtes i den romantiske periode ofte til det, man kalder kunstballader, dvs. viser i en folkeviseagtig stil, der dog i modsætning til middelalderens fri stavelsesudfyldning har en regelmæssig metrisk struktur. Samtidig er kunstballaden meget sangbar.

4 Danske Samfund

Foreningen Danske Samfund var blevet dannet i april 1839 og officielt stiftet den 14. maj. Blandt grundlæggerne var bl.a. Grundtvig, studenten Frederik Barfod, teologen Frederik Hammerich og politikeren Orla Lehmann. Foreningens formål var at holde oplysende foredrag og fremme danskheden. Ideen til at oprette foreningen var opstået, efter at Grundtvig i halvtredsåret for stavnsbåndets løsning i 1838 fra juni til november havde holdt offentlige – og meget velbesøgte – forelæsninger på Borchs Kollegium i København (Lundgreen-Nielsen 1994, s. 101). I kølvandet herpå var han fortsat med private foredrag for prinsesse (senere dronning) Caroline Amalie, hendes hofdamer og enkelte andre kvinder et par gange om ugen fra marts til maj 1839 ([se også indledningen til *Kong Christian Frederiks Hyldning i Danske Samfund* og *Bibliografien* 2, s. 137](#)).

Foreningen fik trods andre navneforslag fra Grundtvigs side navnet (Det) Danske Samfund. Der var møde i foreningen hver tirsdag aften, og det første år, som Grundtvig betragtede som et prøveår, holdt han de fleste foredrag (*Bibliografien* 2, s. 137). I modsætning til, hvad der dengang almindeligvis var skik ved afholdelse af foredrag, var det meningen, at foredragsholderen skulle gå i dialog med tilhørerne og svare på deres spørgsmål. For yderligere oplysninger om Danske Samfund, [se](#)

[indledning til Det Danske Samfund her.](#)

5 Sange for Vennelaget i Danske Samfund

Med *Sange for Vennelaget i Danske Samfund paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840* afsluttede Grundtvig sin række af småudgivelser med digte og taler i anledning af kongeparrets sølvbryllup og salving 1840. De tre skålsange skulle synges af medlemmerne af Danske Samfund ved dettes fejring af kongeparrets salving. [For yderligere oplysninger om samfundet, se selvstændigt afsnit herom.](#) I de tre skålsange er der en rækkefølge, der understreger rangordenen, idet sangene bevæger sig fra en hyldest af konge og modersmål over hyldesten til dronningen for at slutte ved Holger Danske, der allerede var blevet nævnt i den foregående sang. Samtidig repræsenterer hovedindholdet i hver sang henholdsvis fortid, nutid og fremtid. Selv om anledningen er salvingen, er sangenes indhold mere almengyldigt end i de tre foregående og delvist kirkelige sange.

5.1 Kongens Skaal

Første skålsang hylder naturligvis kongen, hvilket sker i fem ottelinjede strofer. Førstelinjen “Det er kun Fjas at være Drot” hænger nøje sammen med sin efterhængte bisætning “Hvor alle Mand vil raade”, for den kongetro Grundtvig så ikke med milde øjne på en forfatningsform, hvor ‘alle mand kan råde’. Grundtvig påpeger i første strofe nogle ulemper ved såvel digter- som kongegerning for at lade disse negativer opløses i strofe 2 og 3, hvor Danmark fremstår som det sted, hvor begge er en fryd at udføre.

For skønt Grundtvig var tilhænger af det bestående, var den generelle stemning i Danske Samfund ofte meget politisk, og der var som regel blandt tilhørerne anbragt politiagenter eller spioner, som på højeste sted skulle rapportere om sindelagstilkendegivelser. Det er derfor påfaldende, at Grundtvig opstiller denne modsætning, for hermed sætter han først det kongelige embede til diskussion, hvorefter han sætter det på plads. Sidste strofe hylder det danske sprog (strofe 5). Sproget var et emne, der spillede en stor rolle for de fleste medlemmer af Danske Samfund, uanset deres holdning til kongedømmet og enevælden som institutioner.

5.1.1 Melodi

Den valgte melodi stammer fra den dengang populære “Vi Søemænd gjør ei mange Ord” fra Johann Clemens Todes konge- og fædrelandstro syngespil *Søofficererne* fra 1782.

5.2 Dronningens Skaal

Den næste sang på seks firlinjede strofer trækker allerede i førstelinjen, “Der sad en Prindsesse i Dannemark”, tråde fra Caroline Amalies fortid som prinsesse til hendes nuværende position som dronning. Allerede som prinsesse havde hun interesseret sig for Danmarks historie, og Grundtvig refererer i strofe 4 direkte til deres samvær i forbindelse med den foredragsrække, han havde holdt for hende og hendes hofdamer ([se afsnittet om Danske Samfund](#)). Han lader hende også se skjalden eller digteren

(dvs. ham selv) som den, hos hvem man kunne få et svar om Holger Danskes tilbagekomst (strofe 4).

5.2.1 Melodi

Ligesom *Vise om Christian den Ottendes Kroning* er også denne sang en kunstballade. Melodien stammer fra folkevisen, *Hr. Tønne af Alsø* (DgF 34). Omkvædsfunktionen bibeholdes, men skiftes ud til “Deilig er Dronning-Stolen”, hvilket kan læses, som om Grundtvig søger at styrke dronningen til hendes fremtidige gerning. Folkevisestilen underbygges af udtryk som fx “Hun talde saamangent et Alvors-Ord” (strofe 1).

5.3 Holger Danskes Skaal

Den middelalderlige sagnfigur Holger Danske havde allerede tre år tidligere været aktuel som litterær figur med Bernhard Severin Ingemanns digtcyklus, der bar hans navn, og som der hentydes til i strofe 3, idet Ingemann boede i Sorø (Ingemann 1837). Ifølge sagnet vil Holger Danske vågne op af sin dvale og forsvare landet, hvis Danmark virkelig kommer i nød. Med førstelinjen “*Holger Danske tøved længe*” er visens tema slået an: Der er en længsel eller et håb om, at Holger Danske snart vil vende tilbage. “Dronningens Skaal” og “Holger Danske Skaal” er nært forbundne, idet sagnhelten allerede i “Dronningens Skaal” blev efterlyst (Toldberg 1950, s. 189). Den genkomne Holger vil måske være at finde i Danske Samfund (strofe 5), især når der skåles (strofe 6). Holger Danskes genkomst var allerede blevet tematiseret i et foredrag i Danske Samfund 30. april 1839 (Grundtvig 1839, s. 461-467; Lundgreen-Nielsen 1992a, s. 33).

Det er ikke indlysende, hvad Grundtvig mener med udtrykket “Havfru-Sommer” i første strofe. Ifølge Helge Toldberg er havfruer i begyndelsen af Grundtvigs forfatterskab ikke Danmarkssymboler, men i “besiddelse af *spaadomsevne om Danmarks fremtid*” (Toldberg 1950, s. 187). I denne sang ser han ikke dronningen som identisk med havfruen, men som én inkarnation blandt andre havfruer i historien (s. 189). Andre forskere mener, at for Grundtvig er en havfrue(dronning) et billede på den danske folkeånd (Lundgreen-Nielsen 1992b, s. 19). Om digtet *Kroningssang* af Bernhard Severin Ingemann, der ligeledes var skrevet i anledning af salvingen, skriver historikeren Anders Monrad Møller, at havfruen kan have noget med det danske sprog og den danske historie at gøre, idet dronningen, som var “opvokset på Augustenborg i det nordslesvigske, havde hørt alt om kongeriget af havfruens sang” – og at hun “i lighed med sine brødre havde dansk som modersmål” (Møller 2012, s. 215).

5.3.1 Melodi

Melodien til “Danmark deiligst Vang og Vænge” er oprindeligt skrevet eller nedtegnet af Poul Edvard Rasmussen. Melodien blev trykt første gang i 1814 i Abrahamson, Nyerup og Rahbeks folkeviseudgave, *Udvalgte Danske Viser* (1814, bind 5, s. LXXIV). Den oprindelige sang, som var digtet af Laurids Olufsen Kok, var en af Grundtvigs yndlingsange, hvis tekst han ofte alluderede til. Grundtvig havde i 1817 selv udgivet

“Danmark deiligst Vang og Vænge” i tidsskriftet *Danne-Virke*, og senest havde han i 1839 omdigtet visen til brug for den akademiske læseforening, Academicum ([se indledning til Danne-Virke-teksten her](#) og [til omdigtningen fra 1839 her](#)).

6 Efterliv

Alle seks digte blev kort tid efter salvingen, 5. juli 1840, bragt i *Nordisk Kirke-Tidende*. Grundtvig lod derudover dem alle optrykke med ganske få ændringer i *Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups og Kronings-Aaret 1840*, der udkom i oktober 1840, se også tekstredigeringerne. Naturligt nok fik de således i første omgang et efterliv, der var tæt forbundet med salvelsesåret.

Vise om Kong Christian den ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning blev sammen med skålsangene senere trykt i *Viser og Sange for Danske Samfund* i 1840-1841. Indholdsmæssigt var de tre skålsange ikke nær så bundne som kirkesangene til det sted og den lejlighed, hvortil de var digtet. De kom derfor også helt naturligt til at indgå i hæfter af denne sangbog under overskrifterne “Kongen og Danskheden” (1840b), “Dronningen og Holger” (1841) og “Fremtid” (1840c). Danske Samfund havde i sine første år Grundtvig som hovedleverandør af både foredrag og viser, [se også afsnittet om Danske Samfund](#).

7 Anvendt litteratur

- Abrahamson, Werner, Rasmus Nyerup & Knud Lyne Rahbek (1812-1814) *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen; efter A.S. Vedels og P. Syvs trykte Udgaver og efter haandskrevne Samlinger udgivne paa ny*, bind 1-5. København.
- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954) .
- Bauer, Richard William (1964) *Calender for Aarene fra 601 til 2200 efter Christi Fødsel*, [1868]. København.
- Bjørn, Claus (1994) “Der skulle have været stemning. Christian VIII, den sidste enevoldskonge” i *Guldalderhistorier. 20 nærbilleder af perioden 1800-1850*, red. Bente Scavenius, s. 94-99. København.
- Eller, Povl (1983) *Grundtvig og Danmark*. U.st. [Hillerød].
- Grundtvig, N.F.S. (1817) “Thyre Dannebods Vise” i *Danne-Virke et Tids-Skrift*, bind 2, s. 1-6. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1839) “Det Danske Samfund” i *Brage og Idun*, bind 1, s. 414-473. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1839) “Danmark! deiligst Vang og Vænge” i *28de Mai i det Danske Samfund*, s. 578. København.
- Grundtvig, N.F.S (1840a) *Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-*

Bryllups og Kronings-Aaret 1840. København.

- Grundtvig, N.F.S (1840b) "Kongen og Danskheden" i *Viser og Sange for Danske Samfund* (1840), hæfte 2, s. 60-61. København.
- Grundtvig, N.F.S (1840c) "Fremtid" i *Viser og Sange for Danske Samfund* (1840), hæfte 2, s. 62-64. København.
- Grundtvig, N.F.S (1841) "Dronningen og Holger" i *Viser og Sange for Danske Samfund*, hæfte 3, s. 14-16. København.
- Grundtvig, N.F.S. (2003) *Grundtvig. Prædikener i Vartov*, udg. Jette Holm, Elisabeth Glenthøj m.fl., bind 1-4. København.
- Ingemann, B.S. (1837) *Holger Danske. Et Digt*. København.
- Ingemann, B.S. (1840) *Kong Christian og Dronning Amalia. Kroningssang*. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- *Hr. Tønne af Alsø* (DgF 34) i *Danmarks gamle Folkeviser*, bind 2, 1856, København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1992a) "Grundtvig og danskhed" i *Dansk identitetshistorie*, bind 3, s. 9-187. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1992b) "Grundtvig om danskhed og modersmål i 1839. En tale 5. november 1839" i *Grundtvig-Studier*, s. 7-19. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1994) "Grundtvigs københavnske aftenskole. Om den folkelige forening 'Danske Samfund' 1839-43" i *Guldalderhistorier. 20 nærbilleder af perioden 1800-1850*, red. Bente Scavenius, s. 100-109. København.
- Møller, Anders Monrad (2012) *Enevældens kroninger. Syv salvinger - ceremoniellet, teksterne og musikken*. U.st. [København].
- Nicolai, Phillip (1699) "Af højheden oprunden er" overs. Hans Christensen Sthen i *Dend Forordnede Ny Kirke-Psalme-Bog. Efter Hans Kongl. Mayest. Allernaadigste Befalning, af de fornemste Geistlige i Kiøbenhafn til Guds Tieniste paa Søndagene, Fæsterne, Bededagene, og til anden Gudelig brug i Kircken, udi Danmark og Norge, af Gamle Aanderige Sange Ordentlig indrettet og Flitteligen igiennemseet, og med mange Ny Psalmer forbedret, og iligemaader efter Kongl. Befalning til Trykken befødret* [1599]. København.
- Nyerup, Rasmus (1821) *Udvalg af Danske Viser fra Midten af det 16de Aarhundrede til henimod Midten af det 18de, med Melodier*, bind 1-2.

København.

- Reich, Ebbe Kløvedal (1972) *Frederik. En folkebog om N.F.S. Grundtvigs tid og liv*. København.
- Tode, Johann Clemens (1782) *Søofficererne, eller Dyd og Ære paa Prøve*. København.
- Toldberg, Helge (1950) *Grundtvigs symbolverden*. København.
- *Viser og Sange for Danske Samfund* (1840-1841), hæfte 1-2. København.

8 Anvendt webside

- [Den Danske Salmebog](#) (30. januar 2019)